

Gyémántjubiléuma

előtt áll Sarah Bernhardt, mert néhány hét múlva lesz hatvan esztendeje annak, hogy először lépett fel a Comédie Française-ben, mint Iphigénia és — megbukott. Ezért egy évtizedig a párisi magánszínházaknál játszott Sarah Bernhardt, és elég későre pecsételte meg sikerét újból a Comédie Française színpadán, éppen ötven év előtt, Ruy Blas-ban, mint királynő. Egy évtizeden át tartozott a nagy Sarah a Comédie Française dicsőségei közé, és négy évtized óta saját gazdája... Hatvanesztendősi színésznői és közel harmincesztendősi színházigazgatói multijával háta mögött nagy tervei vannak még Sarah Bernhardt-nak: hiszen a párisi városi tanácsot nemrég hozta zavarba egy kérvényével, amelyben a „Theatre Sarah Bernhardt” bérleti szerződésének meghosszabbítását kérte — tizenöt évre. A bérlet másként 1931-ben járna le és Sarah Bernhardt 1946-ig akarta meghosszabbíttatni a bérletet, 1946-ig, noha 1844-ben született. Igaz ugyan, hogy a bérleti szerződés Sarah Bernhardt-nak, fiának, Maurice Bernhardt-nak és unokája férjének, Louis Verneuil-nek nevére van kiállítva, de úgy látszik, hogy Sarah Bernhardt szeretné maga is megérni az 1946. esztendőt. Néhány napja, mielőtt Brüsszelbe indult vendégszerepelni, magához hívatta Párisnak most legdivatosabb jósnőjét és azt kérdezte tőle, hogy igaz-e az a jóslat, amely szerint 103 éves korában fog meghalni. A jósnő kitérően felelt és ezt mondta:

— Ha valaki a Sarah Bernhardt nevet viseli, akkor halhatatlan.

A művésznőt nem elégtette ki a válasz, és ezt jelezte a jósnőnek:

— Halhatatlanná akkor lesz valaki, ha meghal . . .

Erre pedig egyelőre nincsen sok kedve Sarah Bernhardt-nak, vagy legalább egy párisi újságíró előtt még igen gazdag programot adott terveiről. Az új drámairók közül Louis Verneuil-t szereti, és Maurice Rostand-ot, Rostand fiát, mert ezek jó szerepeket írnak számára. Hiszen Sarah Bernhardt-nak nemrég igen őszinte, és nem kegyeleti sikere volt Maurice Rostand drámájában, a Gloire-ban, ahol Maurice Rostand a nagy apák fiának tragikumát panaszolta fel érdekesen és színesen. Sarah Bernhardt az öreg asszonnyal szimbolizált dicsőség gyantát jelent meg a dráma lábbeteg hősenek ágyánál, és nemes lendülettel mondotta el azokat a nemes kadenciájú sorokat az igazi dicsőségről, amelyekben a kis Rostand finomabb pszichológusnak bizonyult a nagy Rostand-nál. Most pedig Brüsszelben Verneuil új drámájának, a Regine Armand-nak főszerepét fogja kreálni a hetvennyolc éves Sarah.

Közben pedig két könyvön dolgozik a művésznő, aki regényeivel, drámáival és emlékirataival bebizonyította, hogy ugyanolyan ügyesen kezeli a tollat, mint kezelte régebben — az eszetét, és a vést. Sarah Bernhardt erélyesen megcáfolta azt a Párisban elterjedt hírt, mintha új regénye két nőről szólna, két szép nőről, aki meglepően és megkétszerezten hasonlítanak egymáshoz. Az ilyen motívumot tulságosan könnyűnek, nagyon súlytalan-

nak tartaná Sarah Bernhardt, és regényének hőse egy szép nő, aki néha nagyon hasonlít — saját magához. Így trappánsabb és mélyebb a motívum. A másik könyv, amelyből már vagy száz nyomtatott oldalnyit vetett papírra Sarah Bernhardt, ezt a címet viseli: „Tanácsok egy fiatal színésznőnek.” A tanácsok részben esztétikaiak és dramaturgiai

természetűek, részben pedig az élet problémáit fogják megvilágítani a fiatal színésznők számára. Ebből egy vastag kötet lesz, de Sarah Bernhardt nem tudja, mikor fog elkészülni vele:

— Nem sietek, — mondotta az újságírónak — gondosan dolgozom, ráérek még, nem kell számolnom a napokat . . .

750 félliter tej . . .

(A Világ tudósítójától.) Beteg gyerekek, karonülő pólyás gyerekek áldása, éltetője, e nélkül elpusztulnának, elsenyvednének a mostani világban, amelynek szenvedői közül ők a legszánandóbb kis teremtetek. Az Ingyentej-re gondolunk, amely még a régi idők jótékony hiveinek áldozatkészségéből létesült, az új idők elkövetkezésével a jótékony hivek működését megakasztották, s a proletárdiktatura emlékezetes hónapjaiban szocializált Ingyentej ott maradt árván, elhagyottan. Sepki nem törődött vele, senkinek nem jutott eszébe, hogy volt és létezett, s megszüntével ezer sóhajással több sóhajítás tör fel a pesti szegénysorsuak lelkéből. Végre jöttek az amerikaiak, a Vöröskereszt, Pedlow kapitány, az amerikai gyermeksegélyzések, s az Ingyentejet is besorozták pártfogoltjaik közé.

Az Ingyentej feltámadt, s két esztendővel ez előtt újból megkezdte áldásos működését. Nem lehet leírni azt az örömet és azt a boldogságot, amit a sok pesti szegény asszonynak szerez. Nem lehet leírni azt a mohóságot és izgalmat, ahogy a csecsemők a kiosztott tej után nyujtják szikkadt ajkukat. A kiosztott tejet nem is viszik haza, vagy csak nagyon kevesen viszik haza, ott, az Izabella-utca és Király-utca sarkán minden nap látni lehet a fejkendő, lerongyolódott anyát, ahogy sápadt gyermekének szájába önti az ingyen tejecskét. Olyan megható és úgy megragadja a szívet, hogy meg kell emlékezni róla, annál is inkább, mert az Ingyentejet most nagy veszély fenyegeti, arról van szó, hogy az Ingyentej pártfogók nélkül marad, az Ingyentej megszűnik.

Az amerikaiak ugyanis tavasszal beszüntetik a pesti segélyezéseket, ez már nem újság, sok árva gyerek és sok felnőtt árva marad utánuk. Mind között talán mégis ők lesznek a legszánandóbbak, az Ingyentej apró pártfogoltjai. Szerencsére az Ingyentej vezetősége, már jóelőre látja ezt, s most mindent elkövetnek, hogy az intézet munkáját ne kelljen abbahagyni. Ugy értesülünk, hogy nagy társadalmi akció készül az Ingyentej érdekében. Fontos és örvendetes volna, ha sikerülne. Tessék elképzelni, hogy mindaz, amit ott láttunk és itt leírunk, egyszerre csak nem volna. Az Ingyentej olyan, mint egy kanál orvosság a haldoklónak, akit még meg lehetne menteni, csak nincsen pénz a patikára.

Várakozó anyák és Részeges Pista puffadt arca

Két év óta az amerikaiak jóvoltából hibátlan gépezet szabályosságával és pontosságával folyik a rendelés és a tejosztás az Izabella-utcai ház fehér szobáiban. Reggel nyolc óra tájban már felhúzzák a vasredőnyt. Az üveges ajtó kilincseit egymásnak

adják át a sápadtarcu, vállkendős asszonyok. Karjukban cipelik bepólyázott gyerekeiket, gondosan, félősen leterítve kopott takaróval. Ugy lépnek be ide ezek a nyomorharcosok, mintha a jótékony templomába mennének hangtalan fohással gyermekük életéért. A várószobában alacsony padokon üldögélnek a tejkiosztásra váró asszonyok. Azok, akik még nem vizsgáltatták meg gyermeküket, vagy saját magukat, türelmesen várnak a rendelésre, míg azok, akiket a főorvos már beosztott az ingyentejátvevők csoportjába, elfoglalják szokott helyüket és lesik a fehérkendős ápolónőt.

Egy sápadt, ráncosarcu anya dideregve szoritja magához kis gyerekét. Most rákerül a sor, lassan feláll és betipeg a rendelőbe. Egy fiatalember felsiet a várószoba jobboldalán magasodó, keskeny lépcsőzeten. Kis bádogház oldalán megcsavar egy kapcsolót. A bádogházikóból erős fénykéve csap ki és a meszelt falra vetít egy képet. A vetítógép csendesen duruzsol, mintha a teremben óriási dongó röpökőne és egymásután dobja az egészségügyet propagáló képeket a falra. A rózsásarcu, izmos, kifenthajuzsu, egészséges embert követi Részeges Pista lefittjant szája, kancsló, vízenyős szeme és alkoholtól felpuffadt, sárga arca.

Nyílik a rendelő ajtaja. A főorvos az ápolónővel sietve kiteszkolja a didergő anyát sikongó gyermekével. Az asszony kétségbeesetten néz a főorvosra, panaszosan motyog valamit. Az ápolónő megnyugtatta mondja:

— Ne féljen, meggyógyul a kicsi! Csak menjen ide be. Itt üljön le. Fertőző.

Fehérré festett deszkakamrárt nyit ki. Olyan kicsi, mint egy telefonfülke. Ide ülteti be az anyát fertőző beteg gyermekével. Ezután még három gyermeket megvizsgál. Mind a három le van gyengülve a hiányos táplálkozás miatt. És megkezdődik az ingyentej-osztás.

A tejkiosztás ügyes szerkezete

A főorvossal bemegyek a váróterem mellett lévő szobácskába, Dr. Deutsch Ernő magyaráz:

— Naponta 700—750 szegény kap tejet. Mindenkinek félliter jut. Az asszonyok elhozzák bögréjüket vagy üvegjüket és abba adjuk a tejet. Azonnal meglátja, milyen elms szerkezettel történik a tejkiosztás. Ez a módszer megakadályozza, hogy a tej elromoljon, tápértékéből veszítsen, vagy pedig idegen anyagok kerüljenek bele. Főleg terhes és szoptató asszonyok, mesterséges táplálásra szoruló, leggyengült csecsemők, angolkóros, görvélyes és tüdőbeteg gyerekek részesülnek a tejkiosztásban.

Felhívja figyelmemet az elkülönítő rekeszre, amelyekbe a ragályos betegek kerülnek és a magas deszkafalakra, amiket a tejkiosztás

után eltávolítanak. A helyiség ezáltal megnagyobbodik és előadó-teremmé alakul át. Egy nagy fehér körre mutat. Fölötte ez a felírás: „A tudás hatalom!”

— Délutánonként vetített képekkel kísért előadást szoktam itt tartani az anyáknak. Ezekkel a népszerű előadásokkal hirdetni igyekszem az egészséges életmódot. Az anyákat főleg arra intem, hogy a gyermek táplálására legtermészetesebb és legegészségesebb az anyatej. Elriasztom őket az alkoholévezéstől és mindenképpen terjeszteni akarom az egészségügyet és jellegzetes példákkal mutatok rá arra, hogy csak ép testben lakhat ép lélek.

A konyhába érünk. Hatalmas takaréktűzhely mellett áll a tejkéverő készülék, színültig töltve fehér, párolgó tejjel. Az ápolónő bejön utánunk, a falról leakasztja a nikkelt tejgyűjtő kannát. Rövid idő múlva visszajön. Megindít egy csapot. A tej csobogva szökik a csőbe. Kimegyünk a várószobába, amely zsufolva van várakozó asszonyokkal. Néhány gyerek, mintha megérezné a tej szagát, élesen síkonganak. Az elkerített kis helyen végződik a falba építve a tejvezeték. A fehér főkötős ápolónő megcsavarja a csapot. A fehér tej zajongva zuhog bele a nikkelt kannába. Egymásután telnek meg a bögrék és az üvegek. A fiatalember lejegyzí a kiosztott tejadagok számát. Fenn, a rendelő ajtaja fölött másodszer is megjelenik Részeges Pista feje.

Az asszonyok boldogan sietnek el fehér zsákmányukkal. Csendes „köszönöm”-öt, vagy „áldja meg az Isten”-t motyognak. Féltyenegykor még mindig jönnek újabb jelentkezők. A hétszáztededik félliternél berregve leszalad a vasredőny. A benn várakozó negyven asszony még megkapja a tejadagot. És holnap minden újra kezdődik . . .

Amig a külföld adott

Az Ingyentel közeli válsága alkalmából dr. Deutsch Ernő főorvos egy kis statisztikát állított össze az 1919 szeptember 1 óta befolyt külföldi segélyekről. Ez koronaértékben a következő:

	Amerika „A.R.C.” „A.R.A.”	Angol	Holland	Skandi- náv államok	Svájc	Olasz	Össze- sen
Élelmiszer	4.955.067	671.120	174.910	—	—	8300	5.804.297
Csecsemő kelelgyék és ruhaneműk	1.595.190	88.010	5000	6000	7000	—	1.591.200
Gyógy- kötször és szappan	860.940	36.000	—	18.200	—	—	435.140
Összesen	6.871.197	745.130	170.910	24.200	7000	3200	7.830.637

A belföld részéről ezalatt az idő alatt csak 129.476 korona adomány folyt be. A szomorú különbség mutatja, hogy a jövőben a magyar áldozatkészség milyen feladatok elé lesz állítva.

Az utolsó évben 400 terhes asszony került megfigyelés alá, továbbá 2129 egy éven aluli és 6078 egy éven felüli gyermek, akik közül egészséges volt 1186, beteg 7821.

A „hölesődében” naponta 20 gyermek kap otthont. Ezeket külön helyiségekben öltöztetik, vetkőztetik és fűrésztik. Külön kis kamrában van elhelyezve a gyógykezelés és vizsgálás cöljaira a mesterséges napfény- és a röntgenkészülék.

Ellátogattunk a délutáni népszerű egészségügyi előadásra. A kis termet megtöltötték az okulni

vágyó asszonyok. Élvezettel hallgatták az előadó főorvos magyarázatait és kerek szemmel bámulták az ókor délceg szoborfejrőit.

— Ilyenek voltak az egészséges ókori emberek, — hangzik a sötétben az előadás — kitéték magukat a napfény hatásának, lábszárakon a kifejlett izmok a távgyaloglás következményei, széles mellkasuk bizonyosság arra, hogy nem fogyasztottak alkoholt. Herkulesi testükön gyermekesen tiszta, ártatlan fej ül, amely tanuskodik lelkük tisztaságáról. Apjuk és anyjuk sem iszákoskodott. Születésük előtt az anya nem élvezte az alkohol mérget

Megbukott az olasz koalíció

(A Világ tudósítójától.) A Bonomi-kormány föltámasztási kísérlete meghiúsult: a Bonomi kormányt ma 297 szavazattal 107 ellenében leszavazták. A háromhetes taktikázás nem segített a kormány helyzetén: az olasz koalíció felborult, a liberális-demokraták kiugrottak a többségből és a kormány kisebbségbe került.

A külpolitikai ellentétéknél, amelyek az olasz pártokat elválasztják, sokkal jelentősebbek azok a belpolitikai szempontok, amelyek a pártokat a Bonomi-kormánnyal szembeállították. A választásokon, amelyeket még Giolitti vezetett, a szocialisták 123 mandátummal és a néppárt 106 képviselővel, a legnagyobb parlamenti pártokként jöttek be.

A néppártnak és a baloldali kisebb liberális pártoknak koalíciója teremtette meg a Bonomi-kormányt, amelytől — három hét óta másodszer — a baloldali pártok most ismételtén megvonták bizalmukat. A koalíció ezáltal felborult, de ugyanekkor a baloldali polgári pártoknak sikerült egy mintegy százhatvan tagból álló egysé-

Az új Központi Sajtóvállalat

(A Világ tudósítójától.) A Központi Sajtóvállalat R.-T. létesítését és alakulását P. Bangha Bélának köszönheti, aki a proletárdiktatura bukása után egészen kicsi, jelentéktelen összegekből összehordott tőkével indította meg az ugynevezett keresztény renaissance szellemében irt és szerkesztett lapjait. Apró közemberek félrerakott garasából hozta össze Bangha páter a lapvállalatot millióit s frissen, nagy lendülettel lépett a közönség elé. Az Alkotmány-ból lett Nemzeti Újság és Milotay hetilapjából napilappá előléptetett Új Nemzedék voltak a sajtóvállalat főorgánumai, délelőtti napilapjuk címe a már meglévő Új Lap s hetilapjaik közül a Gondolat hirdette a szavak és mondatok erejével táboruk hitét és megerősödését.

Legelső meglepetés volt vállalkozásukban, hogy a Gondolat-ot megszüntették és a második meglepetés, hogy a vezetőség mindenképpen akadályozta Milotay István főszerkesztőt abban a munkában, hogy az Új Nemzedék-et saját meggyőződésének szellemében vezethesse. Milotay szerkesztőségének egy részével ki is lépett a sajtóvállalat kötelékéből s helyébe a keresztény irányzat régi újságíróját, dr. Krüger Aladár nagyváradi ügyvédet és lapszerkesztőt emelte a vezetőség bizalma.

Krüger Aladár mellett két fiatal türelmetlen publicista vitte a két lapnál a vezető szerepet, az egyikük: Kádár Lehel ebben az időben a Nemzeti Újság felelős szerkesztőjévé lett.

A lapvállalat élén akkor még állandóan tevékeny szerepet játszott Bangha páter, akinek hitvallása azonban nem fedte mindenben az igazságosság egy

és azért nem jártak úgy ezek a daliák, mint az a kis kutya, melynek anyját cifra hölgyek pálinkával itatták. A kutya kicsinek születik. Tetszik nagyon a kényes hölgyeknek, akik nagy szeretettel dugják el az apró jószágot prémes karmantyujukba, de nem törődnek azzal, hogy a kis dög nemcsak kicsi, hanem hülye is. Minden gyermek, akinek anyja alkoholélvező, hasonló az ilyen hülye és kicsi kutyához. Élete örök szenvedés, kínlás. Barátnőim, ha alkoholos üveghez közelíttek, ez a kis kutya jusson eszetekbe!

Az asszonyok borzadva hallgatnak . . .

ges szervezetet létrehozniok, amely ura lett a parlamenti helyzetnek.

A helyzet ma az, hogy a baloldali polgári pártok — De Nicolo, Nitti, Riccio és Cesaro — inkább hajlandók együtt menni a többségi szocialistákkal, mint a néppárttal. A szocialisták többsége szintén hajlandó volna résztvenni a kormányzásban, de — miként Musatti azt a parlamentben bejelentette — semmiesetre sem akként, hogy Giolitti térjen vissza a hatalomra.

Az olasz kormányválság megbuktatta Della Torrettát, akinek politikája kiscsente-ellenes volt. A baloldali liberálisok ezért erős szemrehányást is tettek Della Torrettának, azonban bizonyos, hogy az új koalícióban a szocialisták csak akkor vesznek részt, ha Olaszország továbbra is követeli a békeszerződés módosítását. Bonomi másodszeri bukása most teljesen kielezte a helyzetet, — újból De Nicola felé fordul a figyelem. — s a helyzet az, hogy Nitti visszatérését a hatalomhoz a francia politika, s Barrère sakkhuzással már alig akadályozhatják meg.

részének az álláspontját, s gyakran nézeteltérések merültek fel a két fél között, az intranzigens és a mérsékletet hirdető keresztény politika kérdésében. Bangha páter bizonyult erősebbnek s a lapvállalat gazdasági körülményei is őt látszottak igazolni. Közben a Sajtóvállalat délelőtti napilapja, az Új Lap is kikerült a részvénytársaság kötelékéből, s a sajtóvállalat azután felmondott az előbb említett két fiatal publicistának is, Kádár Lehel helyébe Bónitz Ferenc volt sajtófőnök lépett, s az Új Nemzedék főszerkesztője dr. Szabó László egyetemi magántanár lett.

Ami azt jelentette, hogy a mérsékelt irányzat győzött. Hasztalan volt az Ebredő Magyarok küldöttségének követelése, amelynek sikertelenségével egy időben Wolff Károly ki is lépett a részvénytársaság igazgatóságából, a két lap hangja megszédült, enyhébb lett, s látszólagos megnyugvás állott be a sok rázkódástól, személy- és irányváltozást átélt sajtóvállalat történetében.

Ez már az ő tituk, nem mondják miért, a mai nappal újabb meglepetéssel szolgált a közönségnek a keresztény sajtóvállalat déli újságja, — mi már hetek óta várunk —, amennyiben Szabó László, az Új Nemzedék főszerkesztője bejelenti, hogy állásáról lemondott.

„Abban a politikai helyzetben — hangzik a nyilatkozata —, mely a nemzetgyűlés feloszlásával keletkezett és amely mindennek nevezhető, csak normálisnak és nyugodtnak nem, az Új Nemzedék politikai irányítása és vezetése a felelősségnek nagyobb mértékét követeli meg, mint amennyit egy ember bár a legiobb szándékkal is, elvállalhat.”